

Konfliktpotensialvurdering Naturmangfold



Revisjon	Dato	Beskrivelse	Utarbeidet	Fagkontrollert	Godkjent
J01	10.10.25	Til fagkontroll	Margul	Marine	Marnie
J02	14.10.25	Til godkjenning	Margul	Marnie	Marnie

Dette dokumentet er utarbeidet av Norconsult som del av det oppdraget som dokumentet omhandler. Opphavsretten tilhører Norconsult. Dokumentet må bare benyttes til det formål som oppdragsavtalen beskriver, og må ikke kopieres eller gjøres tilgjengelig på annen måte eller i større utstrekning enn formålet tilsier.

Innledning

Tersan Havyard planlegger en videreutvikling av verftsområdet i Leirvik i Hyllestad kommune. Norconsult er i den forbindelse engasjert for å utarbeide en detaljreguleringsplan for prosjektet. Blant de planlagte inngrepene er etablering av en miljøstasjon i et grøntareal nord i prosjektområdet (se Figur 1).

Statsforvalteren i Vestland har i sin uttalelse til oppstartvarselet pekt på at dette arealet kan inneholde verdifulle naturtyper og anbefaler at det gjennomføres feltkartlegging for å avklare om det forekommer seminaturlig eng eller annen rødlistet naturtype. Dette notatet har som hensikt å vurdere tiltakets potensiale for konflikt med slike naturtyper.



Figur 1: Avgrenset område for etablering av miljøstasjon.

Metode

Basert på offentlig tilgjengelige data, er det gjort en vurdering av potensielt verdifulle forekomster av natur i tiltaksområdet. Dataene er hentet fra følgende kilder: Naturbase [1], Artskart [2], Nibio Kilden [3], Historiske flyfoto [4], Google street view [5], Høydedata [6] og Kommunekart [7].

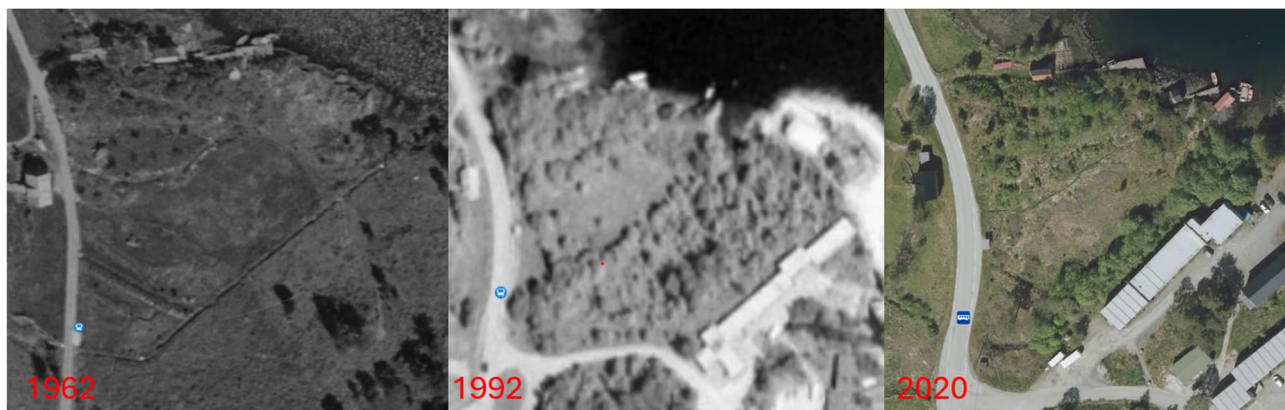
I tillegg ble det gjennomført en fjernkartlegging 27. august 2025, der en medarbeider uten økologisk fagkompetanse gjennomførte en befaring av tiltaksområdet og tok bilder. Dette øker det tilgjengelige kunnskapsgrunnlaget, men kan ikke erstatte en befaring utført av fagkyndig biolog. Vurderingene i dette notatet må derfor anses å ha en viss grad av usikkerhet.

Resultater

Naturgrunnlag og historikk

Tiltaksområdet ligger langs kysten i boreonemoral vegetasjonssone, med et klima preget av milde vintre og høy luftfuktighet. Berggrunnens kalkinnhold har blitt vurdert til nivå 3 – kalkrik, og består hovedsakelig av amfibolitt. Amfibolitt er typisk for basistrinnene svak intermediær og sterk intermediær, som begge tilsvarer svak lågurtskog. Dette gir grunnlag for artsrike vegetasjonstyper og øker sannsynligheten for forekomst av naturtyper med høyt biologisk mangfold.

Historisk flyfoto fra 1962 viser at området var stort sett helt åpent og med en tydelig grøft fra sør til sør-øst (se Figur 2). Dette kan tyde på at området tidligere har hatt våtmarkspreg, for så å ha blitt grøftet en gang før 1962. Senere flyfoto viser at området deretter har gjennomgått en gjengroingsfase for så å åpnes opp igjen (se Figur 2).



Figur 2: Historiske flyfoto av området fra 1962 (venstre), 1992 (midten) og 2020 (høyre).

Basert på tilgjengelige kartdata og bilder, fremstår vegetasjonen i dag som gras- og urtedominert, med delvis dominans av høyvokste arter som geitrams, mjørdurt og sløke (se Figur 3). Spredt rundt ser det ut til å være gjenvekst av kratt (blant annet einer) og unge trær, og nærmere elva/grøften har det etablert seg et tydelig tresjikt. Området var også preget av sterk tuedannelse og var relativt tørt, men med fuktige partier. Det er ingen registreringer av rødlista eller fremmede plantearter i planområdet, men for å kunne utelukke dette, må det gjennomføres en befaringsavfaring av fagkyndig biolog.



Figur 3: Oversiktsbilder av planområdet, tatt under befaring 27. august 2025.

Naturtyper

Planområdet er ikke tidligere kartlagt for naturtyper, verken etter Miljødirektoratets instruks eller DN håndbok 13. I nærliggende områder er det registrert flere rødlistede naturtyper, inkludert semi-naturlig eng (VU – sårbar), slåttemark (CR – kritisk truet), naturbeitemark (VU – sårbar) og frisk rik edellauvskog (NT – nær truet).

Det er usikkerhet tilknyttet vurderingen av forekommende naturtyper, og det er mulig at det ikke finnes naturtyper innenfor tiltaksområdet. Dersom det forekommer noen, fremstår semi-naturlig våteng (DD – datamangel) under gjengroing som mest sannsynlig. Vegetasjonen i området har flere kjennetegn som støtter dette, blant annet gress- og urtedominans, manglende torvdannelse, stedvis våt jord og forekomst av den habitatsspesifikke arten sløke. I tillegg er det tydelig tuedannelse, markant forekomst av høyvokste arter som geitrams og mjøddurt, dødt gress og gjenvekst av kratt og trær. Dette indikerer at lokaliteten er under gjengroing og at tilstanden er redusert. Deler av området fremstår som svært redusert, med et tydelig tresjikt eller nylig hogde trær, mens andre partier kan ha noe bedre tilstand. Ved omfattende gjengroing kan området utvikle seg til sumpskogmark, hvilket særlig kan være tilfelle i partier nær elva/grøften. Det er vanskelig å vurdere om området har vært påvirket av langvarig hevd, da det ikke er observert tydelige beitespor eller andre skjøtselsindikatorer.

Statsforvalteren har i sin uttalelse fremhevet muligheten for at området kan være semi-naturlig eng, med utforming som slåttemark eller naturbeitemark, ettersom disse naturtypene er registrert i nærheten. Slåttemark vurderes som lite sannsynlig, da området har tydelig tuedannelse og heterogen vegetasjonshøyde. Bilder fra den nærliggende slåttemarkslokaliteten viser også klare forskjeller fra planområdet. Disse forholdene er mer forenlige med naturbeitemark, ettersom beitetrykk kan føre til tuedannelse og fremvekst av vegetasjon som ikke blir beitet. Eksempler på slik vegetasjon i planområdet er engsoleie, myrtistel og einer. Dette er imidlertid også forenlig med semi-naturlig våteng, og faktorer som grøfting, våtmerkspreg og fravær av tydelige beitespor taler imot naturbeitemark.

Området kan ha et betydelig restaureringspotensial dersom disse rødlistede naturtypene med redusert tilstand forekommer. Slike grønne arealer kan også ha verdi som økologisk funksjonsområde for både rødlistede og «hverdagslige» arter.

Rødlista og fremmede arter

Det er ikke registrert rødlistede plantearter innenfor planområdet i Artskart [2]. Det kan både bety at det ikke forekommer rødlistede plantearter der, at området ikke har vært kartlagt og at det har vært kartlagt, men uten funn av rødlistede arter. Det er imidlertid registrert flere fuglearter med rødlistestatus innenfor influensområdet til tiltaket (se Tabell 1). Anleggsarbeid bør derfor legges til utenfor hekkeperioden til disse artene, som samlet sett er fra mars til august. Tiltaksområdet kan også ha en verdi i å være et funksjonsområde for noen av disse artene.

Tabell 1: Tidligere observasjoner av rødlistede fuglearter registrert innenfor influenssonen til planområdet, hentet fra artskart.no.

Norsk navn	Status
Hettemåke	Kritisk truet (CR)
Ærfugl	Sårbar (VU)
Granmeis	Sårbar (VU)
Gulspurv	Sårbar (VU)
Grønnfink	Sårbar (VU)
Fiskemåke	Sårbar (VU)
Gråmåke	Sårbar (VU)
Tjeld	Nær truet (NT)
Storskarv	Nær truet (NT)
Havelle	Nær truet (NT)

Det foreligger ingen tidligere registreringer av fremmede arter innenfor planområdet [2]. Etter gjennomgang av bilder fra området og google street view, ble det heller ikke identifisert noen fremmede arter.

Vurdering etter naturmangfoldloven §§ 8-12

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

«Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet».

Vurderingen er basert på offentlig tilgjengelige data, historiske flyfoto, høydedata og visuell befarings. Det er ikke gjennomført feltkartlegging av naturtyper eller artsforekomster av fagkyndig biolog. Det er usikkerhet knyttet til naturtypeforekomst og tilstand. Kunnskapsgrunnlaget vurderes som begrenset, men tilstrekkelig for en foreløpig vurdering av konfliktpotensial.

§ 9 Føre-var-prinsippet

«Når det treffes en beslutning uten at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger den kan ha for naturmiljøet, skal det tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet. Foreligger en risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, skal ikke mangel på kunnskap brukes som begrunnelse for å utsette eller unnlate å treffe forvaltningstiltak».

Kunnskapsgrunnlaget regnes som mangelfullt, og på dette stadiet er tiltakets virkninger for naturtyper og vegetasjon i planområdet usikre. På dette tidspunktet tillegges derfor føre-var-prinsippet mer vekt ved planlegging av tiltaket. Det anbefales at det gjennomføres en feltkartlegging før tiltak iverksettes, for å sikre at eventuelle naturverdier ikke går tapt.

§ 10 Økosystemtilnærming og samlet belastning

«En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for».

Tiltaksområdet kan inneholde rødlistede naturtyper som semi-naturlig våteng, og har potensial som funksjonsområde for flere arter. Det er også registrert flere rødlistede fuglearter i influensområdet som bør tas hensyn til under anleggsfasen av prosjektet. Området er samtidig tydelig påvirket av mennesker, og eventuelle naturtypelokaliteter vil trolig vurderes til dårlig eller svært redusert tilstand. Det vurderes at tiltaket i moderat grad vil medføre tap av naturverdier som er utsatt for en samlet belastning, men dette kan ikke garanteres uten en fysisk befaring av fagkyndig biolog.

§ 11 Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

«Tiltakshaveren skal dekke kostnadene ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som tiltaket volder, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter».

For å unngå unødige skader på naturmangfoldet, forutsettes det at tiltakshaver etterfølger prinsippene i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver.

§ 12 Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

«For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet, skal det tas utgangspunkt i slike driftsmetoder og slik teknikk og lokalisering som, ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og fremtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater».

Det forutsettes at miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder benyttes både i anleggsfase og i videre teknisk planlegging av tiltaket. Det anbefales at anleggsarbeider tilpasses hekkesesongen for rødlistede fuglearter i området og gjennomføres utenom perioden fra mars til august.

Referanser

- [1] Miljødirektoratet, «Naturbase kart». [Online]. Tilgjengelig på:
<https://geocortex02.miljodirektoratet.no/vertigisstudio/web/?app=a3a09afee5c24c459c53a9a9ff0915f1>
- [2] Artsdatabanken, «Artskart», Artskart. [Online]. Tilgjengelig på: <https://artskart.artsdatabanken.no/>
- [3] NIBIO, «Kilden». [Online]. Tilgjengelig på: <https://kilden.nibio.no>
- [4] Finn.no, «Historiske flyfoto», Finn.no. [Online]. Tilgjengelig på: <https://kart.finn.no/>
- [5] Google Maps, «Google Street View». [Online]. Tilgjengelig på: <https://www.google.com/>
- [6] Kartverket, «Høydedata». [Online]. Tilgjengelig på: <https://hoydedata.no/LaserInnsyn2/>
- [7] Norkart, «Kommunekart». [Online]. Tilgjengelig på: <https://kommunekart.com/>